

Република Србија
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЖЕЛЕЗНИЦЕ

ИЗВЕШТАЈ
О РЕГУЛИСАЊУ ТРЖИШТА ЖЕЛЕЗНИЧКИХ УСЛУГА
ЗА 2022. ГОДИНУ

Београд, јун 2023.

САДРЖАЈ

1. УВОД.....	3
2. ПРАВНИ ОКВИР	6
3. ПРЕГЛЕД ЖЕЛЕЗНИЧКОГ ТРЖИШТА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.....	10
4. РЕГУЛИСАЊЕ ТРЖИШТА ЖЕЛЕЗНИЧКИХ УСЛУГА У 2022. ГОДИНИ.....	13
4.1. Приступ тржишту	13
4.2. Анализа показатеља и тенденција на тржишту	24
4.3. Спречавање дискриминације и друге активности Дирекције као регулаторног тела	40
5. ПРАВА ПУТНИКА	43
6. МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА	46
7. ЗАКЉУЧАК.....	54

---

1. УВОД

Овај извештај је десети по реду годишњи Извештај о регулисању тржишта железничких услуга који Дирекција за железнице (у даљем тексту: Дирекција) подноси Влади Републике Србије. Обавеза Дирекције да припреми годишњи извештај о обављању послова у области регулисања тржишта железничких услуга у претходној години и достави га Влади најкасније до краја јуна текуће године, прописана је чланом 121. став 15. Закона о железници („Службени гласник РС”, број 41/18).

Делокруг рада Дирекције уређен је поменутиим Законом о железници који је донет 2018. године и који делокруг Дирекције проширује и прецизније уређује, сагласно релевантним прописима ЕУ.

Наиме, доношење овог закона био је кључан корак у наставку процеса даље хармонизације националних прописа у области железничког саобраћаја са релевантним прописима ЕУ и јачање услова конкуренције на железничком транспортном тржишту Републике Србије, све у циљу побољшања ефикасности железничког система и повећања тржишног удела железнице у односу на друге видове саобраћаја. Стварање и очување услова за постојање здраве конкуренције на тржишту железничких превозних услуга треба да омогући и подизање квалитета услуга превоза путника и робе железницом, као и већи степен искоришћености железничке инфраструктуре.

Поменути Закон о железници даље унапређује тржишне механизме и односе између актера у железничком сектору, тако што регулише управљање железничком инфраструктуром, приступ железничкој инфраструктури, правила наплате цена приступа за коришћење инфраструктуре, уређење услуга у вези са железничким превозом и приступ услужним објектима. Истовремено, он уређује и проширује надлежност Дирекције као регулаторног тела, регулише област права путника и уноси друге новине у железнички сектор, као један од системских закона овог сектора.

Такође, тим законом је даље настављено усклађивање са Директивом 2012/34/ЕУ о успостављању јединственог Европског железничког простора, а затим, доношењем следећих подзаконских аката, и са њеним имплементационим актима:

- Правилник о лиценцама за превоз у железничком саобраћају („Службени гласник РС”, број 53/19 од 24.07.2019), који је усклађен са Имплементационом уредбом Комисије 2015/171 о одређеним аспектима лиценцирања железничких предузећа);
- Уредба о начину и модалитетима израчунавања трошкова који су настали као директан резултат саобраћања воза („Службени гласник РС”, бр. 48/19 од 05.07.2019, 149/20 од 11.12.2020, 102/21 од 29.10.2021. и 134/22 од 2. децембра 2022), која је у потпуности усклађена са Имплементационом уредбом Комисије

2015/909 о модалитетима за обрачун трошкова који су директно настали као резултат пружања железничких услуга);

- Уредба о начину закључивања и садржају оквирних споразума за расподелу капацитета железничке инфраструктуре („Службени гласник РС”, број 74/19 од 18.10.2019), која је у потпуности усклађена са Имплементационом уредбом Комисије 2016/545 о процедурама и критеријумима који се примењују у вези са оквирним споразумима за доделу капацитета железничке инфраструктуре;
- Уредба о појединостима поступка и критеријумима који се примењују за приступ услугама које се пружају у услужним објектима („Службени гласник РС”, бр. 57/19 од 08.09.2019. и 13/20 од 14.02.2020), и;
- Правилник о елементима информације о услужном објекту („Службени гласник РС”, број 66/19 од 18.9.2019) који су у потпуности усклађени са Имплементационом уредбом Комисије 2017/2177 о приступу услужним објектима и услугама повезаним са железницом.

Од изузетног значаја за отварање и функционисање железничког тржишта у Србији и региону је закључивање Уговора о оснивању Транспортне заједнице између Европске уније и страна потписница из Југоисточне Европе (Република Албанија, Босна и Херцеговина, Бивша Југословенска Република Македонија, Косово*¹, Црна Гора и Република Србија). Реализација овог уговора у скоро пуном капацитету је започела 2019. године установљавањем органа управљања, а интензивно је настављена у периоду који је уследио. У складу са одлуком савета министара, седиште Сталног секретаријата Транспортне заједнице је у Београду.

У раду Транспортне заједнице учествује 36 партнера – држава чланица Европске уније које представља Европска комисија, шест регионалних партнера Западног Балкана и, од ове године, три земље посматрача: Грузија, Молдавија и Украјина. Транспортна заједница ради на постепеној интеграцији транспортних тржишта страна потписница уговора у транспортно тржиште ЕУ на основу релевантних правних тековина ЕУ, укључујући области техничких стандарда, интероперабилности, сигурности, безбедности, управљања саобраћајем, социјалне политике, јавних набавки и животне средине, за све врсте саобраћаја, изузев ваздушног.

Дирекција је у раду Транспортне заједнице заступљена представником у Техничком одбору за железницу који присуствује свим редовним састанцима и учествује у раду одбора. Поред тога, у реализацији сарадње са Транспортном заједницом Дирекција учествује и у спровођењу и праћењу реализације Акционог плана за железнице, као и активностима у вези са

---

¹ Овај назив је без прејудуцирања статуса и у складу је са Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација 1244 и мишљењем Међународног суда правде о декларацији о независности Косова.

скринингом стања у хармонизацији са прописима ЕУ, који спроводи Заједница за све потписнице уговора.

Овим извештајем обухваћени су, поред послова који се односе на регулисање железничког тржишта, и послови који се односе на лиценцирање за железнички превоз и права путника.

Објављивање Извештаја о регулисању тржишта железничких услуга на интернет страници Дирекције омогућује јавности и заинтересованим странама транспарентан увид у постојеће стање на тржишту железничког превоза робе и путника у Републици Србији, односно омогућава преглед кључних учесника, њиховог саобраћајно-економског учинка и тенденција на тржишту железничких услуга.

То укључује и преглед релевантних података у вези са железничким тржиштем који се односе на железничке превознике и друге актере у функционисању железничког тржишта, као и анализу показатеља који се односе на управљање инфраструктуром, превоз робе, укључујући удео приватних превозника на тржишту, превоз путника, и услужне објекте, као и поступања Дирекције у вези са спречавањем дискриминације на тржишту железничких услуга, друге активности из области регулисања тржишта, активности из области права путника, међународне сарадње, и др.

---

2. ПРАВНИ ОКВИР

Дирекција за железнице, као посебна организација државне управе Републике Србије, обавља послове у оквиру железничког сектора утврђене Законом о железници („Службени гласник РС”, број 41/18), Законом о безбедности у железничком саобраћају („Службени гласник РС”, број 41/18), Законом о интероперабилности железничког система („Службени гласник РС”, бр. 41/18 и 16/22 – Аутентично тумачење), Законом о жичарама за транспорт лица („Службени гласник РС”, бр. 38/15, 113/17 и 31/19) и Законом о метроу и градској железници („Службени гласник РС”, број 52/21).

Својим радом у оквиру делокруга који се односи на регулисање тржишта, Дирекција омогућава даљи развој железничког тржишта, доприносећи тако већој конкурентности железнице у односу на друге видове саобраћаја.

Чланом 120. Закона о железници прописано је да Дирекција обавља послове:

- 1) у области регулисања тржишта железничких услуга;
- 2) у области лиценцирања железничких превозника;
- 3) у области права путника;
- 4) у области безбедности у железничком саобраћају и интероперабилности железничког система;
- 5) у области жичара;
- 6) остваривања међународне сарадње у оквиру своје надлежности;
- 7) обавља и друге послове у складу са овим законом и законима којима се уређују области безбедности у железничком саобраћају, интероперабилности железничког система и жичара за превоз лица.

У области регулисања тржишта железничких услуга, а у складу са одредбама члана 121. Закона о железници Дирекција обавља следеће послове:

- Одлучује по захтевима које могу поднети подносиоци захтева за доделу капацитета инфраструктуре, односно подносиоци захтева за приступ и пружање услуга у услужном објекту, који сматрају да су неправедно третирани, дискриминисани или на било који други начин оштећени, а нарочито против одлука које је донео управљач инфраструктуре или, тамо где је одговарајуће, железнички превозник или оператор услужног објекта, а који се тичу:

- 1) изјаве о мрежи у нацрту и крајњем облику;

- 2) критеријума које оне садрже;
- 3) поступка доделе и резултата тог поступка;
- 4) система обрачуна и наплате цена;
- 5) висине и/или структуре цена приступа које је у обавези, или може бити у обавези да плати;
- 6) информације о услужном објекту;
- 7) примене одредаба члана 13. овог закона, а посебно приступа и наплате услуга.

- Не доводећи у питање овлашћења тела надлежног за заштиту конкуренције, Дирекција је овлашћена да прати стање конкуренције на тржишту железничких услуга а нарочито, контролише поступања управљача инфраструктуре, железничког превозника и оператора услужног објекта у смислу става 1. овог члана на сопствену иницијативу и са циљем спречавања дискриминације према подносиоцима захтева за доделу капацитета инфраструктуре. Дирекција, нарочито, проверава да ли Изјава о мрежи садржи дискриминаторне одредбе или ствара дискрециона овлашћења управљача инфраструктуре којима би се могли дискриминисати подносиоци захтева;
- Стара се о томе да цене које утврди управљач инфраструктуре буду у складу са овим законом и да су недискриминаторске. Преговори између подносиоца захтева и управљача инфраструктуре у погледу висине цена приступа се дозвољавају само ако се воде под надзором Дирекције. Дирекција интервенише ако оцени да се преговори не одвијају сагласно одредбама овог закона;
- Може давати необавезујућа мишљења о нацртима планова пословања, уговора између надлежних органа и управљача инфраструктуре о условима и начину финансирања управљања железничком инфраструктуром из члана 21. овог закона и плановима за побољшање капацитета из члана 42. овог закона, како би указала посебно да ли су ови акти усклађени са ситуацијом на тржиштима железничких услуга.
- Редовно, а у сваком случају најмање на сваке две године, консултује представнике корисника услуга железничког превоза робе и путника, како би се узели у обзир њихови ставови о железничком тржишту;
- Разматра све притужбе у смислу овог члана и, по потреби, захтева релевантне информације и покреће консултације са свим релевантним странама, у року од 30

дана од пријема притужбе. Дирекција одлучује о свим притужбама, предузима мере за исправку стања и обавештава релевантне стране о решењу донетом у року од највише шест недеља од пријема свих релевантних информација. Не доводећи у питање право тела за заштиту конкуренције, Дирекција, по потреби, одлучује на сопствену иницијативу о одговарајућим мерама за исправку дискриминације подносилаца захтева за доделу капацитета инфраструктуре, поремећаја тржишта и свих осталих нежељених дешавања на овим тржиштима, нарочито у смислу става 1. овог члана.

- Спроводи ревизије или покреће екстерну ревизију над управљачем инфраструктуре, операторима услужних објеката и, по потреби, железничким превозницима, како би се утврдила усклађеност са одредбама за раздвајање рачуна утврђеним чланом 3. Закона о железници. У том смислу, Дирекција има право да захтева све релевантне информације. Нарочито, Дирекција је овлашћена да захтева од управљача инфраструктуре, оператора услужних објеката и свих привредних друштава или других субјеката који врше или интегришу различите врсте железничког транспорта или управљања инфраструктуром у складу са чл. 3. и 13. овог закона да доставе одговарајуће рачуноводствене информације;
- Сарађује са телом надлежним за заштиту конкуренције, даје стручна мишљења и обавља друге послове утврђене овим законом.

У области лиценцирања железничких превозника, а у складу са чланом 122. Закона о железници Дирекција спроводи поступак лиценцирања железничких превозника, који је детаљније прописан члановима 81–84. тог закона.

Дирекција за железнице у оквиру својих надлежности из ове области обавља следеће послове:

- Издаје Лиценцу за превоз робе и/или путника,
- Издаје Лиценцу за превоз за сопствене потребе,
- Проверава сваких 12 месеци да ли железнички превозник испуњава прописане услове, и
- Води евиденцију о издатим лиценцама.

У области права путника, у складу са чланом 123. Закона о железници, Дирекција прима и разматра притужбе путника који сматрају да им је ускраћено право утврђено тим законом и даје мишљења и препоруке у конкретним случајевима.

Такође, у поступку по притужби путника или по службеној дужности, Дирекција може решењем утврдити мере за отклањање утврђене повреде у складу са овим законом и рок за спровођење утврђених мера.

Поред наведеног, Дирекција **доноси и подзаконске акте** на основу овлашћења из поменутих закона и **остварује међународну сарадњу у оквиру своје надлежности**.

Примера ради, у 2019. години Дирекција је донела Правилник о лиценцама за превоз у железничком саобраћају, којим се ближе уређује начин доказивања испуњености услова за издавање лиценце, износ минималног покрића из члана 81. ст. 9. и 10. Закона о железници, минимални износи и износи релевантни за утврђивање испуњавања услова који се односе на финансијску способност подносиоца захтева за издавање лиценце, садржина лиценце, начин провере испуњености прописаних услова и обавезе превозника у погледу достављања документације за потребе периодичне провере финансијског пословања и испуњености других услова, образац лиценце и садржина и форма документа који садржи информације о издатој лиценци.

Овим правилником транспонована је Имплементациона уредба Комисије 2015/171 о одређеним аспектима лиценцирања железничких предузећа.

---

3. ПРЕГЛЕД ЖЕЛЕЗНИЧКОГ ТРЖИШТА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Ово поглавље има за циљ да пружи оквиран увид у инфраструктурне и друге капацитете, организацију, и релације између кључних учесника на тржишту железничког превоза робе и путника у Републици Србији.

У Републици Србији јавном железничком инфраструктуром управља „Инфраструктура железнице Србије” а.д. која је основана од стране Републике Србије са циљем одржавања јавне железничке инфраструктуре, организовања и регулисања железничког саобраћаја, обезбеђивања приступа и коришћења јавне железничке инфраструктуре свим заинтересованим железничким превозницима, као и заштите јавне железничке инфраструктуре и вршења инвеститорске функције на изградњи и реконструкцији јавне железничке инфраструктуре.

Укупна дужина пруга нормалног колосека којим управља „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. износи 3.348,1 km, од чега је 3.059,4 km једноколосечних пруга, а 288,7 km двоколосечних. Поред пруга нормалног колосека, „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. управља и туристичко-музејском железницом „Шарганска Осмица“, уског колосека, ширине 760 mm и укупне дужине 22,5 km.

Окосницу мреже чини део Паневропског коридора X, Салцбург–Љубљана–Загреб–Шид–Београд–Ниш–Прешево–Скопље–Велес–Солун који се рачва у Београду до Будимпеште (крак Хb) и у Нишу према Софији и Истанбулу (крак Хc), у укупној дужини од 872 km на територији Републике Србије, што чини 26% укупне дужине мреже.

Укупно 1.301,9 km пруга „Инфраструктура железнице Србије” а.д. електрифицирано је системом напајања 25 kV, 50 Hz, што чини укупно 38,3% укупне дужине мреже, што је испод ЕУ просека од 57%.

На мрежи пруга „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. има укупно 749 службених места, од чега око 700 станица отворених за пријем и отпрему путника и робе и стајалишта отворених за пријем и отпрему путника, као и 6 железничких чворова, од чега се 4 могу сматрати великим чворовима.

На следећој илустрацији дат је приказ основних инфраструктурних капацитета којим управља „Инфраструктура железнице Србије“ а.д.

Управљач инфраструктуре: "Инфраструктура железнице Србије" а.д.

Дужина пруга нормалног колосека:

3.348,1 km

Дужина пруга уског колосека:

22,5 km

Једноколосечне пруге: **3.059,4 km**

Двоколосечне пруге: **288,7 km**

Систем електрификације: **25 kV, 50 Hz**

Електрифициране пруге: **38%**

700 станица и стајалишта отворених за пријем и отпрему путника и робе

6 железничких чворова:

Београд, Ниш, Суботица, Нови Сад, Лапово, Панчево, и Суботица

У складу са Уредбом о категоризацији пруга све пруге у Републици Србији деле се на магистралне, регионалне, локалне и манипулативне, различитог пројектованог и стварног стања. Према подацима с почетка 2022. године, што се магистралних пруга тиче, 90% је са дозвољеним оптерећењем од 22,5 тона, док је 10% до 20 тона. Код регионалних само је 52% пруга са дозвољеним оптерећењем од 20 и 22,5 тона, док је код локалних овај проценат 40, а манипулативних 29%.

Такође, поред значајног инвестиционог циклуса који се реализује последњих година, у складу са Националним програмом јавне железничке инфраструктуре за период 2017-2021, и даље је на око 50% пруга брзина саобраћаја возова била ограничена до 60 km/h, док је на мање од 5% дозвољена брзина преко 100 km/h.

Што се тиче значајнијих услужних објеката (у смислу члана 15. став 2. Закона о железници), према подацима којима располаже Дирекција, на територији Републике Србије постоје 4 оператора теретних терминала комбинованог транспорта, 11 оператора објеката лука на унутрашњим водама повезаних са железничким активностима, и 10 оператора објеката за одржавање – радионица, у којима се пружају различите услуге железничким превозницима неопходне за ефикасно функционисање тржишта, на недискриминаторској и фер основи.

4 теретна терминала комбинованог транспорта

11 објеката лука на унутрашњим водама повезаних са железничким активностима

10 објеката за одржавање – радионица

Значајан допринос развоју тржишта железничких услуга и њиховом квалитету, омогућен је завршетком пројекта реконструкције и модернизације деонице пруге Београд Центар – Нови Сад, која је пуштена у комерцијални саобраћај марта 2022. године, и увођењем услуге под називом „СОКО” од стране путничког превозника „Србија Воз” а.д. На наведеној деоници по први пут у Републици Србији омогућене су брзине саобраћаја возова до 200 km/h.

Приступ железничкој мрежи којом управља „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. на недискриминаторској и фер основи, омогућен је за све заинтересоване железничке превознике који испуњавају законом прописане услове, и који су регистровани у Републици Србији.

На мрежи пруга „Инфраструктура железнице Србије“ а.д. у току 2022. године, активно је пословало 17 железничких превозника, од чега 16 железничких превозника за превоз робе (од чега 3 за сопствене потребе) и 1 железнички превозник за превоз путника.

Више о броју и самим превозницима дато је у поглављу 4. Регулисање тржишта железничких услуга у 2022. години.

4. РЕГУЛИСАЊЕ ТРЖИШТА ЖЕЛЕЗНИЧКИХ УСЛУГА У 2022. ГОДИНИ

4.1. ПРИСТУП ТРЖИШТУ

Национално железничко тржиште је либерализовано за железничке превознике основане у Републици Србији, закључивањем првог уговора о коришћењу железничке инфраструктуре од стране „Инфраструктура железница Србије“ а.д. са приватним превозником „Комбиновани превоз“ д.о.о, 3. јуна 2016. године.

Од тада, број превозника који користе мрежу пруга „Инфраструктура железница Србије“ а.д. за пружање комерцијалних услуга је у константном порасту.

Поред отвореног тржишта на националном нивоу, Уговором о оснивању Транспортне заједнице предвиђено је даље фазно отварање тржишта, најпре на регионалном нивоу (за железничке превознике из страна потписница уговора – Западног Балкана), а у крајњој фази и на нивоу заједнице ЕУ и Западног Балкана, за све железничке превознике основане како у државама чланицама ЕУ тако и странама потписницама уговора.

Предуслов за отварање тржишта на регионалном нивоу јесте имплементација Акционих планова Транспортне заједнице (у првом реду Акционог плана за железнице² и Акционог плана за олакшавање транспорта³) који имају за циљ да створе једнаке и усаглашене услове за функционисање тржишта (хармонизација услова за приступ, лиценцирање и сертификација, техничка интероперабилност, усаглашеност процедура, тржишни механизми и процедуре, и др).

У извештајном периоду (2022. година) у Републици Србији било је 25 лиценцираних превозника, што је за 3 више него у 2021. години, од чега је 20 имало важећи сертификат о

² <https://www.transport-community.org/wp-content/uploads/2020/11/Rail-Action-Plan.pdf>

³ <https://www.transport-community.org/wp-content/uploads/2020/11/Transport-Facilitation-Action-Plan.pdf>

безбедности, део А и део Б, а превоз на јавној железничкој инфраструктури обављало је укупно 17 железничких превозника.

Поред превозника „Србија Карго“ а.д. и „Србија Воз“ а.д. као железничких превозника у државном власништву, железничку инфраструктуру је у 2022. години користило 15 приватних железничких превозника, од којих 3 обављају превоз за сопствене потребе (што укључује и пружање услуге одржавања железничке инфраструктуре).

У току извештајног периода Дирекција је обављала послове из њене надлежности прописане чланом 122. Закона о железници, тј. проверу испуњености услова за издавање, односно поседовање издате лиценце за превоз и друге послове у области лиценцирања железничких превозника.

С тим у вези, Дирекција је Решењем I-02 Број: 340-742/2022 од 27. јуна 2022. године, привредном друштву NCL Neo Cargo Logistic d.o.o. Beograd - Stari Grad одузела лиценцу за превоз робе у железничком саобраћају, у складу са одредбама члана 83. став 5. Закона о железници.

Такође, Дирекција је из разлога неиспуњавања услова за поседовање лиценце на период од шест месеци суспендовала две лиценце за превоз робе у железничком саобраћају.

Решењем I-02 Број: 340-985/2022 од 6. септембра 2022. године суспендована је лиценца привредном друштву Lokotrans d.o.o, а решењем I-02 Број: 340-1758/2022 од 29. новембра 2022. године и привредном друштву Pannon Rail d.o.o. Имаоци лиценце су претходно и благовремено упозорени да ће, уколико до истека периода суспензије не доставе доказе о испуњавању услова за поседовање лиценце, Дирекција донети решење о одузимању лиценце.

У току 2022. године Дирекција је, извршавајући своју законску надлежност, у складу са релевантним прописима, донела Решење о издавању 3 нове лиценце за превоз робе (обухваћен и превоз опасног терета), и то: привредним друштвима Sinhron Rail d.o.o. Beograd, Enna Transport Bdg d.o.o. Beograd и Rail Cargo Carrier – Southeast d.o.o. Beograd. Такође, издата је и једна лиценца за превоз за сопствене потребе, привредном друштву ZGOP DOO NOVI SAD⁴.

Поред тога, железнички превозник АБ превоз д.о.о. Београд, извршио је промену пословног имена у S RAIL d.o.o. Суботица, Решењем АПР-а БД 17770/2022 од 4.3.2022. године.

У наставку дат је списак свих превозника који су у извештајном периоду поседовали важећу лиценцу за превоз путника и робе у железничком саобраћају, односно лиценцу за превоз у железничком саобраћају за сопствене потребе.

---

⁴ Не ради се о новом превознику, већ је раније издата лиценца ZGOP AD NOVI SAD престала да важи по сили закона, у складу са чланом 83. ст. 9. Закона о железници, услед статусне промене привредног друштва

Списак превозника са важећом лиценцом за железнички превоз у 2022. години:

Р. бр.	Назив исправе	Носилац исправе	Датум издавања	Рок важења	Број исправе
1.	Лиценца за превоз путника у железничком саобраћају	Акционарско друштво за железнички превоз путника „Србија Воз“ Београд	15.01.2016.	на неодређено време	340-662/4-2015
2.	Лиценца за превоз робе у железничком саобраћају	Акционарско друштво за железнички превоз робе „Србија Карго“ Београд	10.12.2015.	на неодређено време	340-533/5-2015
3.	Лиценца за превоз робе у железничком саобраћају	SI – Cargo Logistics d.o.o. Beograd	15.10.2015.	на неодређено време	340-429/5 - 2015
4.	Лиценца за превоз робе у железничком саобраћају	„STANDARD LOGISTIC“ d.o.o.	18.03.2014.	на неодређено време	340-136/3-2014
5.	Лиценца за превоз у железничком саобраћају за сопствене потребе	DOO ZA PROIZVODNJU, PROMET I USLUGE ELIXIR GROUP ŠABAC	06.11.2015.	на неодређено време	340-541/3-2015
6.	Лиценца за превоз робе у железничком саобраћају	KOMBINOVANI PREVOZ DOO BEOGRAD	03.10.2017.	на неодређено време	340-814-2/2017

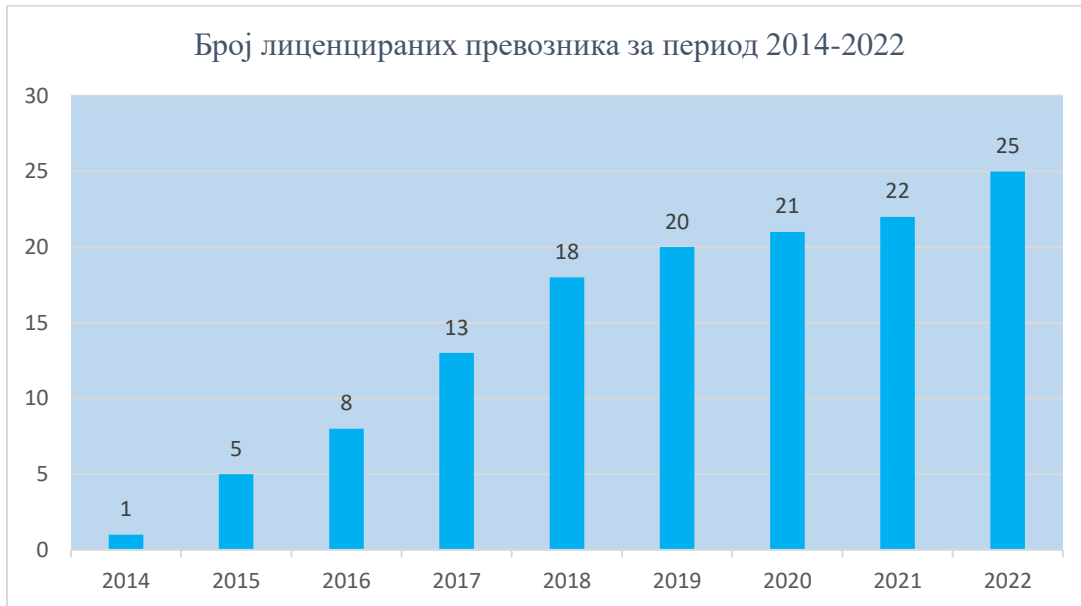
Р. бр.	Назив исправе	Носилац исправе	Датум издавања	Рок важења	Број исправе
7.	Лиценца за превоз робе у железничком саобраћају	DOO A.B. PREVOZ BEOGRAD ⁵	25.08.2016.	на неодређено време	340-443/2/2016
8.	Лиценца за превоз робе у железничком саобраћају	TRANS CARGO LOGISTIC DOO BEOGRAD	10.02.2017.	на неодређено време	340-263/2017
9.	Лиценца за превоз робе у железничком саобраћају	RAIL TRANSPORT LOGISTIC DOO	28.07.2016.	на неодређено време	340-413/2016
10.	Лиценца за превоз робе у железничком саобраћају	EURORAIL LOGISTIC DOO SMEDEREVO	31.08.2017.	на неодређено време	340-803/2017
11.	Лиценца за превоз робе у железничком саобраћају	DESPOTIJA d.o.o. Beograd	28.07.2017.	на неодређено време	340-597-4/2017
12.	Лиценца за превоз робе у железничком саобраћају	Pannon Rail Doo	26.09.2017.	на неодређено време	340-804-4/2017
13.	Лиценца за превоз робе у	NCL NEO CARGO LOGISTIC DOO	23.01.2018.	на неодређено време	340-109/2018

⁵ промена пословног имена у S RAIL d.o.o. Суботица Решењем АПР-а БД 17770/2022 од 4.3.2022. године

Р. бр.	Назив исправе	Носилац исправе	Датум издавања	Рок важења	Број исправе
	железничком саобраћају				
14.	Лиценца за превоз у железничком саобраћају за сопствене потребе	„НИС А.Д. НОВИ САД“	02.02.2018.	на неодређено време	340-61-3/2018
15.	Лиценца за превоз робе у железничком саобраћају	„OBL LOGISTIC DOO BEOGRAD – Novi Beograd“	19.02.2018.	на неодређено време	340-188/2018
16.	Лиценца за превоз робе у железничком саобраћају	LOKOTRANS DOO SUBOTICA	23.08.2018.	на неодређено време	340-971-5/2018
17.	Лиценца за превоз у железничком саобраћају за сопствене потребе	„ELEKTROPRIVREDA SRBIJE JP BEOGRAD-OGRANAK TENT“	29.08.2018.	на неодређено време	340-1301-2/2018
18.	Лиценца за превоз робе у железничком саобраћају	„TRANSAGENT OPERATOR DOO BEOGRAD“	10.01.2019.	на неодређено време	340-3-2/2019
19.	Лиценца за превоз у железничком саобраћају за	„ATM BG DOO NOVI BEOGRAD“	14.01.2019.	на неодређено време	340-43-2/2019

Р. бр.	Назив исправе	Носилац исправе	Датум издавања	Рок важења	Број исправе
	сопствене потребе				
20.	Лиценца за превоз робе у железничком саобраћају	„Global Neologistics d.o.o. Beograd-Stari grad“	18.09.2020.	на неодређено време	340-971/2020
21.	Лиценца за превоз робе у железничком саобраћају	РМК д.о.о. Димитровград	03.09.2021.	на неодређено време	340-971-2/2021
22.	Лиценца за превоз робе у железничком саобраћају	Sinhron Rail д.о.о. Београд	18.03.2022.	на неодређено време	340-248-3/2022
23.	Лиценца за превоз робе у железничком саобраћају	Enna Transport Bdg д.о.о. Београд	25.03.2022.	на неодређено време	340-266-7/2022
24.	Лиценца за превоз у железничком саобраћају за сопствене потребе	ZGOP DOO NOVI SAD Нови Сад	06.07.2022.	на неодређено време	340-775-2/2022
25.	Лиценца за превоз робе у железничком саобраћају	Rail Cargo Carrier – Serbia d.o.o. Beograd	14.07.2022.	на неодређено време	340-703-5/2022

На следећем графикону приказан је периодични раст броја превозника који поседују лиценцу за превоз у железничком саобраћају почев од 2014. године до краја извештајног периода 2022. године.

Од доделе прве лиценце за превоз и сертификата о безбедности за превоз робе у железничком саобраћају 2007. године па до данас, Дирекција је прошла дуг пут у реализацији својих надлежности у отварању тржишта и његовом регулисању, што је био један од основних услова за постизање недискриминаторског приступа железничкој инфраструктури и постојања фер конкуренције на тржишту железничких услуга. Ово се може сматрати императивом за побољшање квалитета железничких услуга, а што представља кључни разлог целокупне реформе железничког сектора.

После многобројних активности и уложених напора од стране свих актера у сектору, почев од Владе Република Србије, ресорног министарства, Дирекције и на крају самих железничких предузећа, тек доношењем прве Изјаве о мрежи 2016. године суштински се отвара железничко тржиште у нашој земљи и стварају услови за приступ инфраструктури од стране свих привредних друштава која испуњавају све услове тј. поседују лиценцу за превоз, сертификат о безбедности и могућност за закључивање уговора о коришћењу инфраструктуре.

С обзиром да је поред лиценце за превоз, управо поседовање сертификата о безбедности део А и део Б (поред уговора о коришћењу инфраструктуре), један од кључних предуслова за улазак превозника на тржиште, у наставку је дат списак лиценцираних превозника који су поседовали важећи сертификат о безбедности део А и део Б, у 2022. години:

Р. бр.	Носилац исправе	Укључује превоз опасног терета	Рок важења	EIN део А	EIN део Б
1.	Акционарско друштво за железнички превоз робе „Србија Карго“ Београд	Да	13.10.2026.	RS1120210002	RS1220210004
2.	Акционарско друштво за железнички превоз путника „Србија Воз“ Београд	-	26.10.2026.	RS1120220002	RS1220220002
3.	Комбиновани превоз д.о.о. Прокупље	Да	09.02.2027.	RS1120220001	RS1220220001
4.	Деспотија д.о.о. Београд	-	29.05.2027.	RS1120220003	RS1220220003
5.	ЗГОП д.о.о. Нови Сад	-	31.07.2027.	RS1120220006	RS1220220006
6.	S Rail d.o.o. Subotica ⁶	Да	28.09.2027. (А) 07.02.2025. (Б)	RS1120220007	RS1220200008
7.	Rail Transport Logistic d.o.o.	Да	29.11.2027. (А) 20.04.2026. (Б)	RS1120220008	RS1220210003

⁶ Претходно АБ превоз

Р. бр.	Носилац исправе	Укључује превоз опасног терета	Рок важења	EIN део А	EIN део Б
8.	Pannon Rail d.o.o. Subotica	Да	12.04.2023. (А) 03.06.2023. (Б)	RS1120180001	RS1220180002
9.	ЈП „Електропривреда Србије“, Београд, Огранак „ТЕНТ“, Железнички транспорт	-	20.08.2023.	RS1120180003	RS1220180003
10.	OBL Logistic d.o.o. Beograd - Ćukarica	Да	20.12.2023. (А) 02.12.2026. (Б)	RS1120180004	RS1220210007
11.	АТМ БГ ДОО БЕОГРАД - Нови Београд	-	15.01.2024.	RS1120190001	RS1220190001
12.	TRANSAGENT OPERATOR DOO BEORAD	Да	22.05.2024. (А) 27.03.2025. (Б)	RS1120190003	RS1220200002
13.	EURORAIL LOGISTIC DOO BEOGRAD	Да	27.08.2024.	RS1120190004	RS1220190003
14.	НИС а.д. Нови Сад	Да	20.09.2025.	RS1120200001	RS1220200003

Р. бр.	Носилац исправе	Укључује превоз опасног терета	Рок важења	EIN део А	EIN део Б
15.	GLOBAL NEOLOGISTICS DOO BEOGRAD	Да	15.06.2026.	RS1120210001	RS1220210002
16.	„PIMK“ доо Димитровград	Да	01.11.2026.	RS1120210005	RS1220210006
17.	RAIL TRANSPORT LOGISTIC DOO BEOGRAD – NOVI BEOGRAD	Да	29.11.2027. (А) 05.12.2027. (Б)	RS1120220008	RS1220210003
18.	SINHRON RAIL D.O.O. BEOGRAD – NOVI BEOGRAD	Да	06.07.2027.	RS1120220004	RS1220220007
19.	ENNA TRANSPORT BGD DOO BEOGRAD – NOVI BEOGRAD	Да	31.07.2027.	RS1120220005	RS1220220005
20.	RAIL CARGO CARRIER – SOUTHEAST D.O.O. BEOGRAD	Да	05.12.2027.	RS1120220009	RS1220220009

Напомене: Превозници НИС а.д. Нови Сад, ENNA TRANSPORT BGD DOO BEOGRAD – NOVI BEOGRAD и RAIL CARGO CARRIER – SOUTHEAST D.O.O. BEOGRAD током 2022. године нису

имали реализованих траса. Од јануара до јуна 2022. године железничку инфраструктуру користио је и превозник Локотранс д.о.о, а од јануара до октобра 2022. године и железнички превозник Pannon Rail д.о.о. Subotica.

У току 2022. године јавну железничку инфраструктуру користило је укупно 17 железничких превозника за превоз путника и робе, и то:

- 1) „Србија Воз“ а.д.
- 2) „Србија Карго“ а.д.
- 3) Комбиновани превоз д.о.о.
- 4) Деспотија д.о.о.
- 5) Pannon Rail д.о.о.
- 6) EURORAIL LOGISTIC DOO
- 7) Локотранс д.о.о.
- 8) DOO A.B. PREVOZ BEOGRAD⁷
- 9) TRANSAGENT OPERATOR DOO
- 10) RAIL TRANSPORT LOGISTIC DOO
- 11) ТЕНТ*
- 12) ЗГОП а.д.*
- 13) АТМ БГ ДОО*.
- 14) OBL Logistic d.o.o. Beograd – Čukarica
- 15) GLOBAL NEOLOGISTICS DOO BEOGRAD
- 16) SINHRON RAIL D.O.O. BEOGRAD – NOVI BEOGRAD
- 17) „РІМК“ доо Димитровград

---

⁷ S Rail d.o.o. Subotica

* Превозници који поседују лиценцу за превоз робе за сопствене потребе

4.2. АНАЛИЗА ПОКАЗАТЕЉА И ТЕНДЕНЦИЈА НА ТРЖИШТУ

У 2022. години Дирекција је у области регулисања тржишта пратила и анализирала железничко тржиште, и у оквиру тога, поред континуираног праћења стања на тржишту, утврђивала и пратила тенденције на тржишту и његов учинак у саобраћајно-економском смислу, нарочито путем прикупљања и анализе неколико сетова кључних показатеља.

Поред тога, Дирекција је обављала и друге послове из надлежности које обезбеђују конкурентно и недискриминаторско понашање свих учесника на тржишту.

Дирекција је у оквиру својих активности праћења железничког тржишта за 2022. годину управљачу инфраструктуре и железничким превозницима који пружају услуге превоза робе и путника доставила *Упитник за праћење железничког тржишта* (извештајни период: 1. 1. 2022. – 31. 12. 2022), у смислу члана 121. Закона о железници.

Управљач инфраструктуре и 12 железничких превозника доставило је попуњене упитнике благовремено, у складу са захтевом. Превозници Lokotrans d.o.o. и Panon Rail d.o.o. до дана израде овог извештаја нису доставили попуњене упитнике⁸.

У наставку дата је анализа кључних показатеља извршена од стране Дирекције на основу достављених упитника.

Показатељи који се односе на управљање инфраструктуром

1. Број додељених и реализованих траса возова према железничким превозницима

У табели испод приказан је укупан број додељених и реализованих траса за 2022. годину за све превознике који су саобраћали на пругама којим управља „Инфраструктура железнице Србије“ а.д.

У табели се наводе сви железнички превозници за превоз робе и путника, као и превозници, односно железничка предузећа, који се не сматрају активним учесницима на тржишту железничких услуга тј. поседују лиценцу за превоз робе за сопствене потребе.

---

⁸ У 2023. години ова привредна друштва више не послују

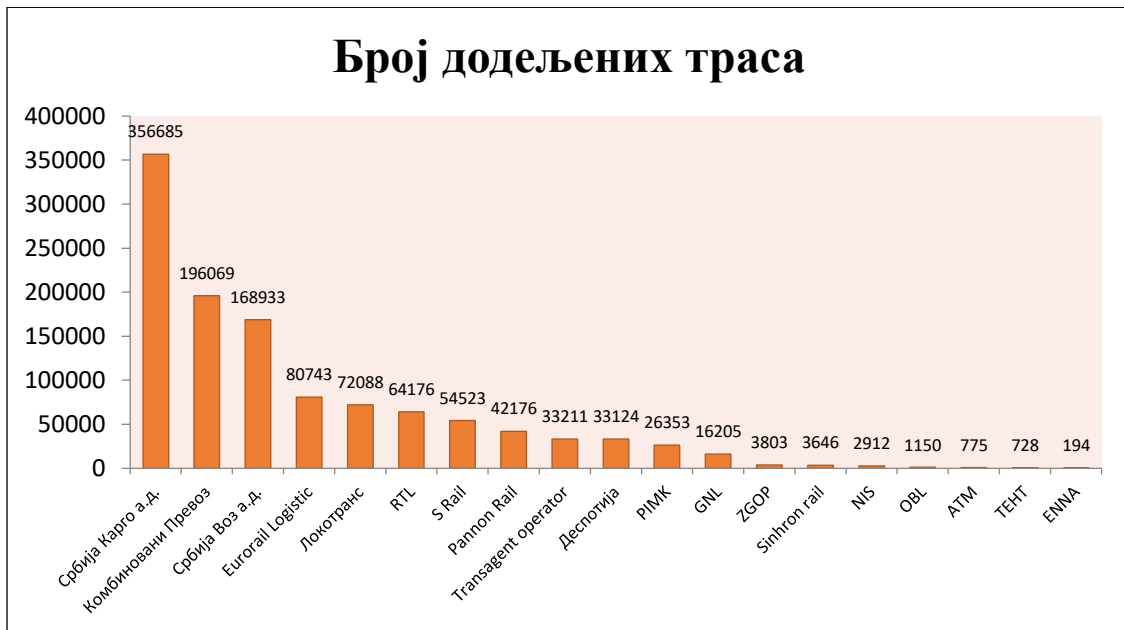
Железнички превозник	Број додељених траса	Број реализованих траса
„Србија Воз“ а.д.	168.933	114.640
„Србија Карго“ а.д.	356.685	46.043
Комбиновани Превоз	196.069	13.980
Деспотија	33.124	779
Pannon Rail	42.176	966
Eurorail Logistic	80.743	2.654
ТЕНТ*	728	6
ЗГОП Нови Сад а.д.*	3.803	163
АТМ*	775	50
Локотранс	72.088	769
Transagent operator	33.211	2.623
A.B. Prevoz ⁹	54.523	2.003
GNL	16.205	46
NIS	2.912	0
RTL	64.176	3.090
Sinhron rail	3.646	431
PIMK	26.353	2.291
OBL	1.150	74
ENNA	194	0
Укупно:	1.157.494	190.608

Оно што је карактеристично у вези са доделом/реализацијом траса јесте велика диспропорција у односу броја додељених и броја реализованих траса, односно чињенице да само око 16,5% од броја укупно додељених траса буде и реализовано.

У вези са тим, и ако обрада великог броја захтева за трасама као што је овде случај представља отежавајућу околност за управљача инфраструктуре, исти не наплаћује цену резервације трасе као потенцијални механизам за ефикасније планирање капацитета од стране превозника. С друге стране, потребно је имати у виду да у поступку доделе ad hoc траса, процедура траје и до пет радних дана од пријема захтева (због процедура управљача), што јесте у складу са одредбама Закона о железници, али што представља отежавајућу околност на коју указују превозници. Решење овог питања очекује се скраћењем времена за одлучивање по ad hoc захтевима, а што се очекује увођењем у употребу планираног софтвера за израду реда вожње од стране управљача и изменом процедура.

⁹ S Rail d.o.o. Subotica

На следећем графикону дат је приказ броја додељених траса по сваком од превозника током 2022. године.

У 2022. години, укупно је додељено 1.157.494 траса возова укупном броју од 19 превозника. Два превозника (НИС и ENNA) с обзиром на своје потребе није користило додељене трасе у наведеној години.

На следећем графикону дат је приказ броја реализованих траса по сваком од превозника током 2022. године.

У 2022. години, укупно је коришћено 190.608 траса возова од стране 17 превозника. „Србија Воз“ а.д, очекивано, има највећи број реализованих траса, што је последица фреквентности путничког железничког саобраћаја, док у теретном саобраћају предњаче „Србија Карго“ а.д. и Комбиновани превоз д.о.о.

2. Процент реализованих траса возова

На следећем графикону представљен је проценат (%) реализованих траса у односу на укупан број закупљених траса за сваког од превозника.

Такође, и у проценту реализованих траса јасна је предност путничког железничког саобраћаја у контексту што је за разлику од теретног саобраћаја, код њега могуће много прецизније планирање капацитета (унапред познате потребе за конструисање реда вожње), док код теретног саобраћаја само су два превозника имала реализацију закупљених траса више од 10%, о чему је већ било речи код показатеља 1. Број додељених и реализованих траса возова према железничким превозницима.

3. Просечна цена приступа железничкој инфраструктури

Просечна цена приступа железничкој инфраструктури у 2022. години, са поређењем у односу на цене од прошле године, представљена је у следећој табели.

Категорија воза	Цена приступа (без додатака) РСД/возном km	2022/2021 (%)
<i>Приградски и регионални путнички</i>	95,25	0%
<i>Даљински путнички</i>	124,79	0%
<i>Теретни до 1000 тона бруто</i>	227,93	0%
<i>Теретни до 1600 тона бруто</i>	257,43	0%

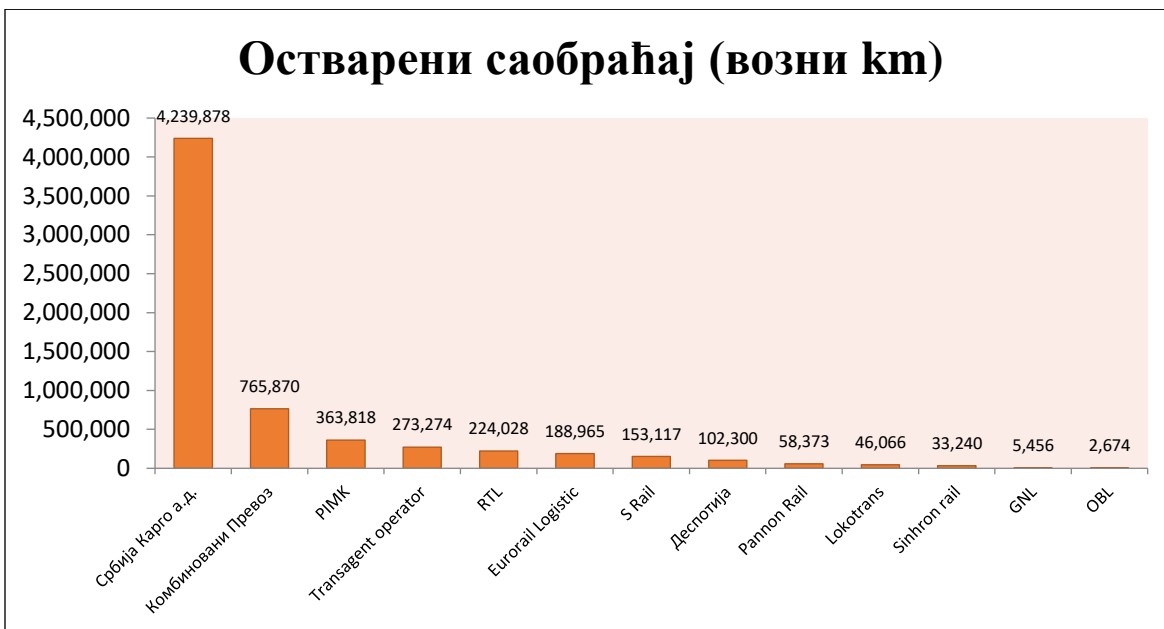
Цене приступа инфраструктури су главни носилац инфраструктурних трошкова за железничке превознике, и један од главних фактора у структури укупних трошкова сваког од превозника.

У Републици Србији, посматрано за теретне возове од 1000 бруто тона као пример, цена приступа износила је око 1,95 евра по возном километру. У ЕУ, с друге стране, ситуација по овом питању различита је од државе до државе, па тако у групи земаља где овај трошак износи 0-2 евра, спадају Румунија, Словачка, Хрватска, Естонија, и др. У групи земаља са ценама од 2-4 евра по возном километру спадају Аустрија и Италија, од 4 до 6 евра Немачка и Швајцарска, док се у групи земаља са ценама од преко 6 евра налазе Шпанија, Белгија и Француска. Ови показатељи пружају увид у висину трошкова одржавања железничке инфраструктуре (директни трошкови), али и искоришћеност капацитета, односно стање конкуренције у наведеним земљама.

Показатељи који се односе на превоз робе

1. Укупан обим превоза у возним километрима

Графикон испод приказује укупан обим превоза теретних превозника¹⁰, изражен у возним километрима.

Из графикона се може закључити да је у 2022. години укупно остварено око 6,46 милиона возних километара, а да највећи обим саобраћаја и даље има „Србија Карго“ а.д. са око 4,24 милиона, односно 65,63%.

Након „Србија Карго“ а.д, следе приватни превозници, где предњаче Комбиновани превоз д.о.о, PIMK, Transagent operator д.о.о. и RTL, као превозници са најбољим учинком у 2022. години, тј. који су остварили више од 200.000 возних километара.

У наставку је приказана расподела возних километара у односу на то да ли су остварени на возовима из унутрашњег или међународног саобраћаја.

¹⁰ Не садржи податке превозника за сопствене потребе.

У теретном саобраћају и у 2022. години били су изразито доминантни робни токови из међународног саобраћаја, као профитабилнији превози, и то са процентном од око 69,9% и два превозника која су имала искључиво ову врсту саобраћаја.

С друге стране, око 30,1% саобраћаја реализован је возовима из унутрашњег саобраћаја, уз једног превозника чија је пословна оријентација искључиво превоз ове врсте.

Два превозника („Србија Карго“ а.д. и OBL) имају релативно уравнотежен однос кад је у питању ова пословна оријентација, тј. намиривање потреба како међународних токова (увоз/извоз/транзит), тако и унутрашњег саобраћаја (локалне потребе домаће привреде), уз напомену да превозник OBL има занемарљив удео на тржишту.

2. Обим оствареног теретног саобраћаја у нето-тонским километрима¹¹

У току 2022. године укупно је остварено око 3,37 милијарди нето-тонских километара у железничком превозу терета на мрежи пруга „Инфраструктура железнице Србије“ а.д, од чега је око 2.246,16 милиона нето-тонских километара или 66,6% остварено од стране превозника у државном власништву, док су приватни превозници остварили укупно око 1.126,69 милиона нето-тонских километара, односно 33,4%.

¹¹ Не садржи податке превозника за сопствене потребе. Превозници Pannon Rail д.о.о. и Локотранс д.о.о. нису доставили попуњене упитнике (с обзиром да су престали послују), али је податак о њиховом обиму саобраћаја дат, као апроксимативан, израчунат с обзиром на удео у бруто-тонским km.

У односу на 2021. годину, с обзиром да је то била година извесних поремећаја на тржишту, у 2022. години дошло је до повећања укупног обима превоза у нето-тонским километрима од око 14%.

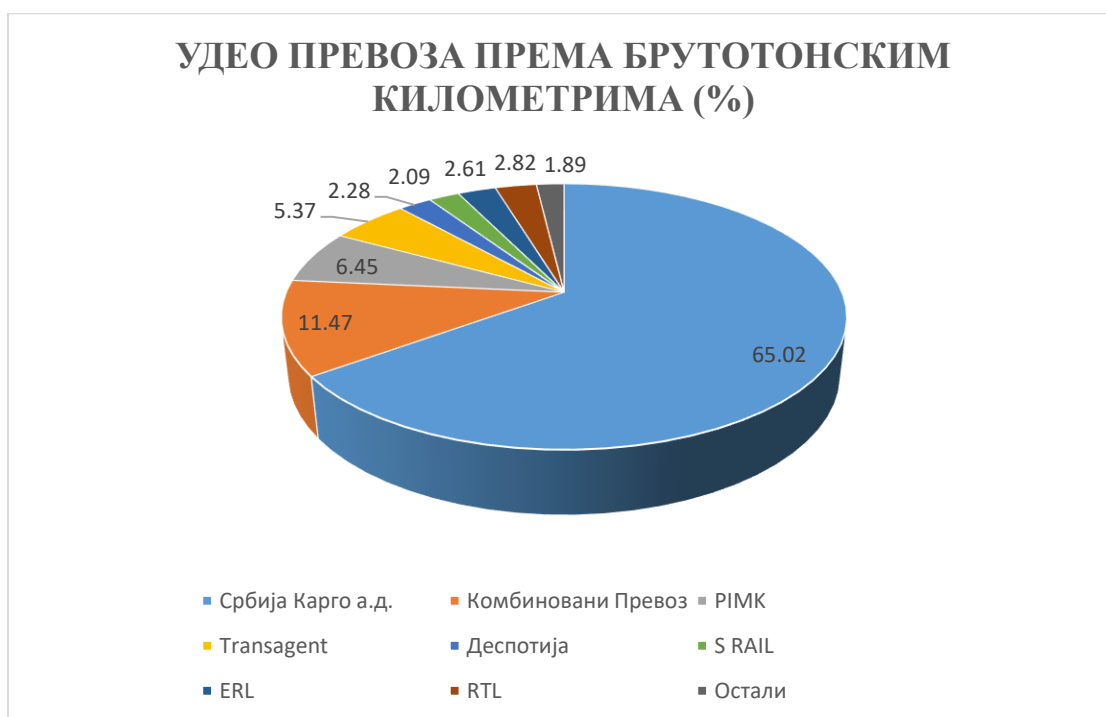
3. Процентуално учешће превозника у оствареним бруто-тонским километрима

У 2022. години, укупно је остварено 5,97 милијарди бруто-тонских километара од стране свих превозника за превоз робе, укључујући и превознике за сопствене потребе.

У наредној табели приказани су подаци о процентуалном учешћу железничких превозника у односу на укупно остварене бруто-тонске километре. Овај податак је приказан уз поређење са претходним извештајним периодима и тренутно представља основ за анализу праћења стања о учешћу појединих превозника на тржишту железничких услуга.

Железнички превозник	Учешће у оствареним бруто-тонским километрима				
	2022 (%)	2021 (%)	2020 (%)	2019 (%)	2018 (%)
„Србија Карго“ а.д.	65,02	75,52	79,75	85,44	94,1
Комбиновани Превоз	11,47	10,08	9,19	7,76	2,67
РМК	6,45	-	-	-	-
NCL	-	0,38	4,30	3,77	1,06
Деспотија	2,28	2,94	3,11	2,72	2,11
Eurorail Logistic	2,61	1,49	1,21	0,17	0,04
Rannon Rail	0,93	1,01	1,21	0,12	-
ЗГОП Нови Сад	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
АТМ	0,00	0,00	0,00	0,01	-
ТЕНТ	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Локотранс	0,38	0,72	0,94	0,00	-
Трансагент оператор	5,37	4,69	0,30	-	-
S Rail	2,09	2,89	0,00	-	-
GNL	0,05	0,00	-	-	-
OBL	0,03	-	-	-	-
RTL	2,82	0,27	-	-	-
Sinhron	0,50	-	-	-	-
Укупно:	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Следећи дијаграм приказује тржишну расподелу железничких превозника за превоз терета у односу на укупан износ остварених бруто-тонских километара, остварен у току 2022. године.

Удео „Србија Карго“ а.д. као државног превозника износио је 65,02%, док од приватних превозника највећи удео имају Комбиновани превоз д.о.о. 11,47%, PIMK 6,45%, и Transagent operator d.o.o. 5,37%.

4. Тенденција приватних превозника на тржишту превоза робе – период 2018-2022

У наставку је дат приказ тенденције тржишног удела за превознике у државном и приватном власништву, у периоду од 2018. до 2022. године.

У односу на претходне извештајне периоде, приметна је и даље, за наше тржиште, значајна промена у уделу превоза која се односи на пад учешћа железничког превозника у државном власништву у корист приватних превозника.

Наиме, удео приватних превозника на тржишту железничких услуга према бруто-тонским километрима је у односу на претходну годину са 24,48% порастао на 34,98 %, док је посматрано у односу на 2018. годину он порастао скоро 6 пута.

Пад тржишног удела превозника у државном власништву, и ако значајна, у Србији није на тако великом нивоу као код појединих ЕУ земаља из окружења, као нпр. у случају Румуније, Бугарске, Мађарске и Хрватске, где је према подацима за 2021. годину, удео државног превозника износио (респективно) 20%, 45%, 45% и 54%.

Разлог овоме може лежати у чињеници да „Србија Карго“ а.д. и даље располаже за домаће услове великим капацитетима (локомотиве, кола, особље), а што није случај код постојећих приватних превозника.

5. Запослени у сектору превоза робе железницом¹²

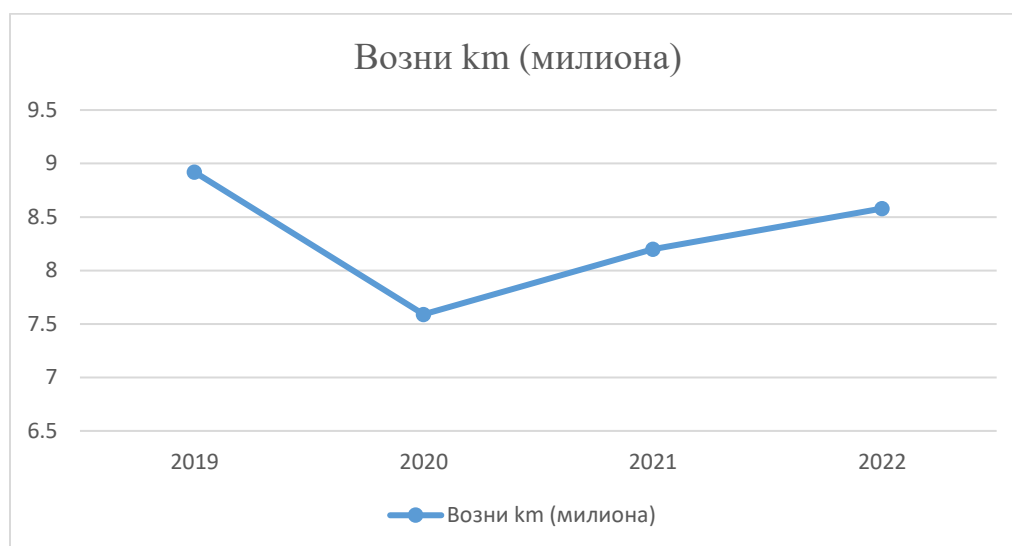
Укупан број запослених код железничких превозника за превоз робе у Републици Србији у 2022. години износио је 2.858, од чега државни превозник запошљава 2.310, односно 80,82%, што се релативно може сматрати сразмерним тржишном уделу.

Са изузетком два превозника, највећа већина запослених су мушкарци, док се проценат запослених жена креће у распону од само 2-13%. Такође, са изузетком два превозника, радна снага је лоше старосне структуре, са процентуалним учешћем запослених са преко 50 година живота од најмање 52% (у неким случајевима чак 80, па и 100%).

Последњих година, нарочито је изражена дефицитарност на тржишту радне снаге за занимање машиновође.

Показатељи који се односе на превоз путника

1. Обим путничког саобраћаја - период 2019-2022 (милиона возних километара)

Година 2022. донела је назнаку заустављања пада укупног обима превоза у путничком саобраћају израженом у возним километрима који практично представља тренд дужи низ година (са мањим одступањима, од самог оснивања „Србија Воз“ а.д.).

¹² Не садржи податке превозника за сопствене потребе и превозника Раттон Раил д.о.о. и Локотранс д.о.о.

Овај негативни тренд који је између осталог био изазван поремећајима у саобраћају и обуставама саобраћаја на значајном броју пружних праваца услед радова на реконструкцији и модернизацији пруга кулминирао је кризом изазваном пандемијом вируса COVID-19.

Највећи допринос промени овог тренда у 2022. години дало је поновно успостављање саобраћаја на најфреквентнијој прузи у Републици Србији, на деоници Београд Центар - Нови Сад и увођење услуге „СОКО“ од стране „Србија Воз“ а.д. са брзинама до 200 km/h, при чему је саобраћај реализован са великом фреквентношћу услуге, тј. великим бројем дневних полазака возова (чак до 64 у оба правца).

У односу на остварене возне километре, у путничком саобраћају током 2022. године био је изразито доминантан унутрашњи саобраћај, док је обим међународног саобраћаја на нивоу од само 6.8%, што је значајно ниже у односу на период од претходних 10 година, о чему ће више речи бити у оквиру анализе показатеља 3. Удео превоза на основу ОЈП у односу на укупан превоз.

2. Обим путничког саобраћаја у периоду 2019-2022 (милиона путничких километара)

Графикон испод приказује тенденцију реализованог саобраћаја у превозу путника у периоду од 2019. до 2022. године, изражену у милионима путничких километара.

Слично као код возних километара, у 2021. и 2022. години дошло је до заустављања пада у укупно оствареном броју путничких километара, и чак је остварен и значајнији раст, и то не само у односу на претходну годину, већ и у односу на 2019. (година пре пандемијске кризе), за значајних 141,2 милиона путничких километара. Ово представља увећање од чак 49%.

Овом показатељу доминантно је допринео велики број превезених путника у 2022. години (преко милион и по) и остварених броја полазака на релацији Београд Центар – Нови Сад (до 64 дневно).

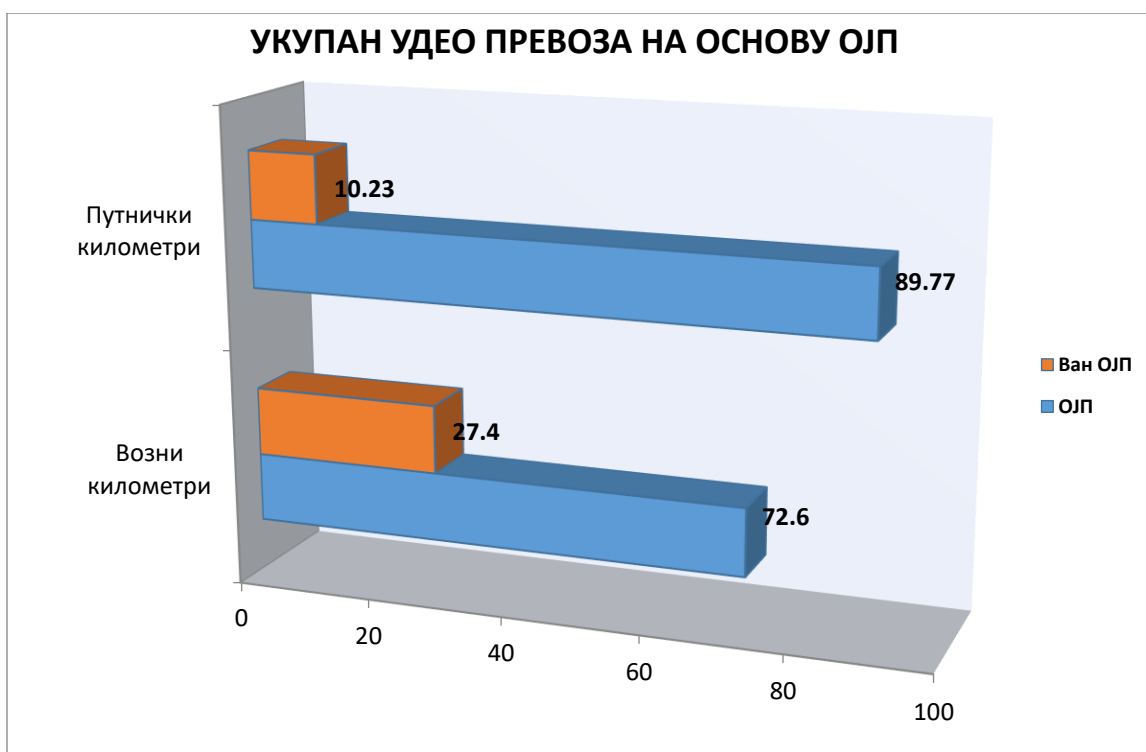
3. Удео превоза на основу ОЈП у односу на укупан превоз

Тржиште железничких услуга отворено за све превознике регистроване у Републици Србији, како у робном, тако и у путничком саобраћају.

Међутим, у превозу путника до сада није било заинтересованих других превозника за потенцијални улазак на тржиште, осим постојећег предузећа у државном власништву („Србија Воз“ а.д), те је и његов удео у укупном превозу путника и даље стопроцентан (у ЕУ удео приватних превозника већ је на нивоу од преко 20%).

Већи део ових услуга реализује се кроз оквир важећег Уговора о обавези јавног превоза који је 2017. године закључен између Владе Републике Србије и „Србија Воз“ а.д.

У наставку су приказани подаци о уделу превоза путника железницом на основу Уговора о обавези јавног превоза (ОЈП услуге) у односу на удео превоза који се реализује ван ОЈП (комерцијални и други превози).

На основу графикана, закључује се да је удео превоза на основу ОЈП у Републици Србији и даље доминантан, као и да се велика већина путничког превоза обавља на основу Уговора о ОЈП. Узевши у обзир период од претходних неколико година, удео ОЈП у возним километрима

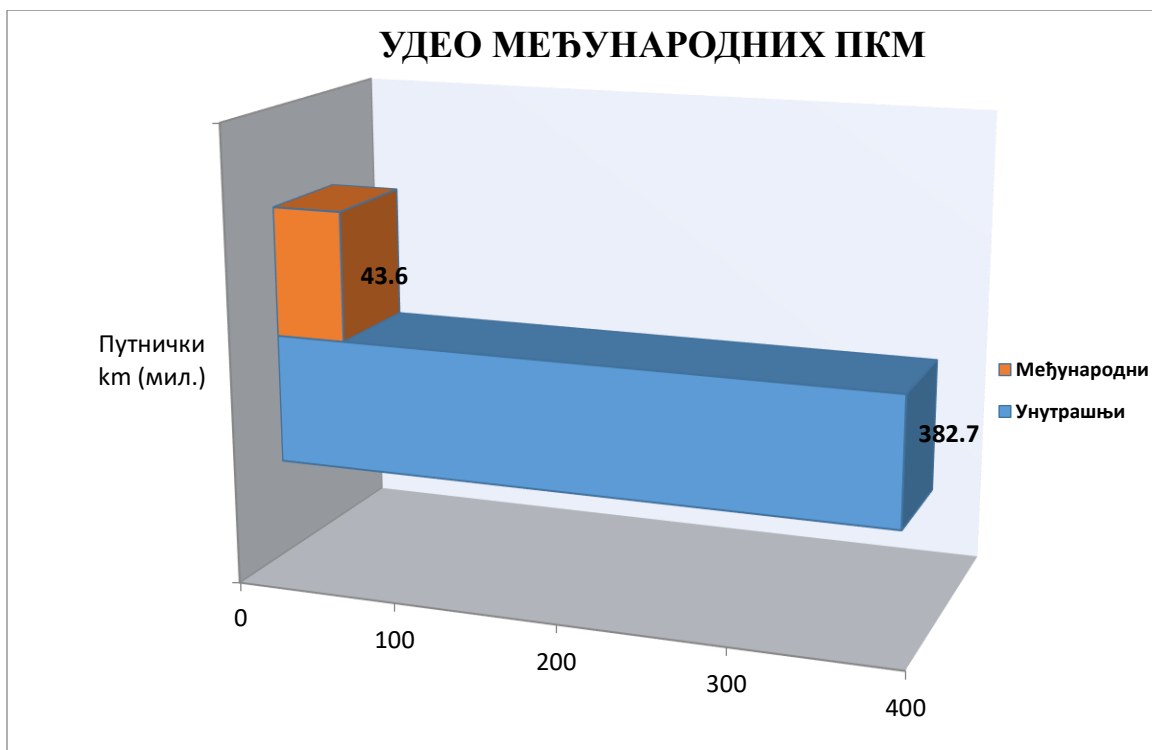

креће се у распону од 72-78%, а путничким километрима у распону од 65-90%. У ЕУ, удео ОЈП у укупном саобраћају посматрано у путничким километрима, у 2021. години, износио је 65%¹³.

Ако се узму у разматрање трендови који покривају период од првог закључења Уговора о ОЈП у Републици Србији (2016. године) до данас, уочава се да су укупан број возних и путничких километара имали тенденцију пада, док је удео возних и путничких километара реализованих у оквиру услуга ОЈП у односу на укупан саобраћај у порасту, што може значити период стабилизације услуга и редукције нерентабилних линија од стране превозника и тенденцију да Уговор о ОЈП обухвати већи број линија, с једне стране, а с друге, недовољна средства расположива за финансирање ОЈП услуга.

У току 2021. и 2022. године приметан је наговештај промене ових трендова у позитивном смислу с обзиром на бољи учинак захваљујући релацији Београд Центар – Нови Сад.

На следећем графикону приказан је обим превоза путника у унутрашњем саобраћају, у односу на међународни саобраћај.

Може се уочити да се највећи део обима саобраћаја изражен у путничким километрима односи на возове из унутрашњег саобраћаја, док међународни саобраћај чини само око 10% укупног обима саобраћаја.

¹³ У ЕУ земљама окружења (Румунија, Бугарска, Мађарска), удео ОЈП је готово стопроцентан

Разлог овоме може бити немогућност финансирања услуга међународног железничког саобраћаја кроз оквир ОЈП (покривање нето губитака од стране државе за некомерцијалне превозе) у складу са важећим Законом о железници, али и обуставе саобраћаја у већем обиму које су биле присутне ранијих година, а услед радова на реконструкцији и модернизацији, нарочито деоница које саобраћају ка суседним земљама (Београд Центар - Нови Сад – Суботица, барска пруга, Ниш – Прешево, очекивања реконструкција Ниш – Димитровград и сл).

Графикон у наставку приказује укупан број превезених путника у унутрашњем и међународном саобраћају за период од 1.1.2018. до 31.12.2022. године.

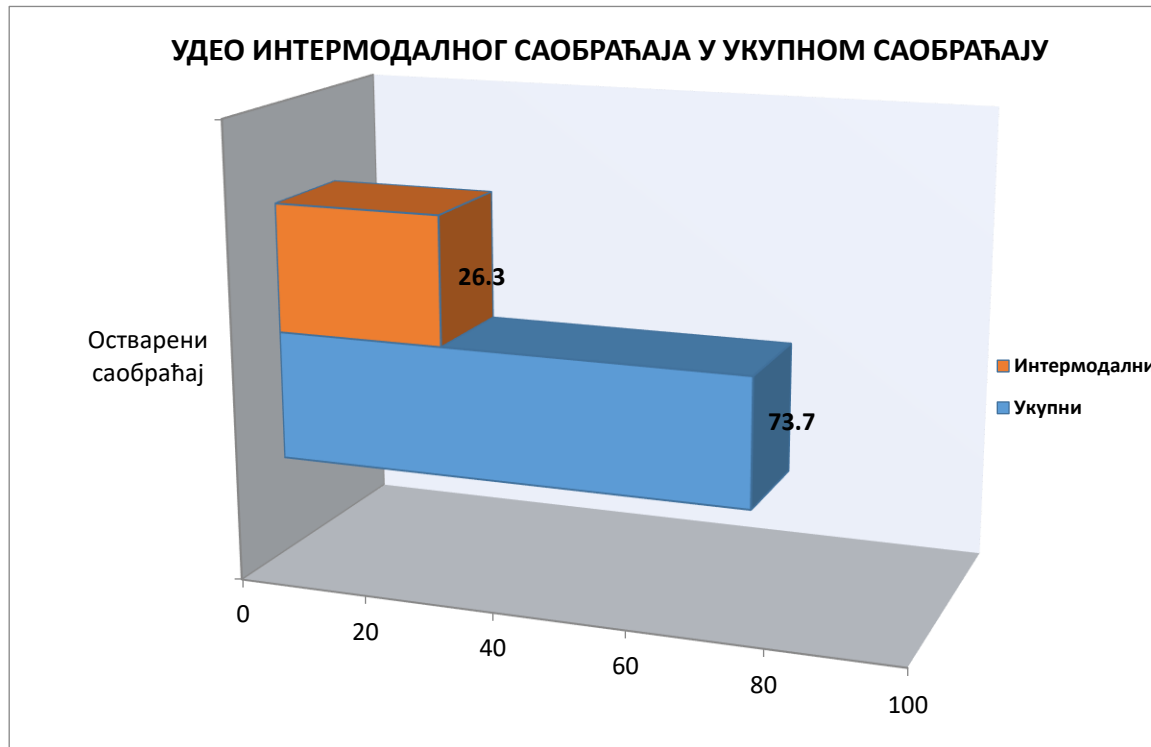
Напомена: подаци не обухватају путнике из система „БГ:Воз“

На основу графикана може се закључити да је, као што утврђено код показатеља возни километри и путнички километри, 2022. година донела значајно повећање броја превезених путника у односу на период пандемије COVID-19 (пораст од 113% у односу на 2020. годину), али и раст у односу на период пре 2020. године, тј. 32,5% у односу на 2019. годину.

Интермодални саобраћај – нетонски километри (у милионима)

1. Удео интермодалног саобраћаја у укупном саобраћају

У наставку приказан је процентуални удео интермодалног саобраћаја у укупно оствареном теретном саобраћају, изражено на основу остварених нетонских километара.

остварених 3,3 милијарде нетонских километара у теретном саобраћају, око 866,8 милиона се остварено је возовима из интермодалног саобраћаја, што представља удео од око 26,3%.

У наредним годинама очекује се јачање овог тржишног сегмента с обзиром на глобалне токове, али и очекивани пораст броја интермодалних терминала у Републици Србији.

4.3. СПРЕЧАВАЊЕ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ДРУГЕ АКТИВНОСТИ ДИРЕКЦИЈЕ КАО РЕГУЛАТОРНОГ ТЕЛА

Спречавање дискриминације подносилаца захтева

У оквиру вршења функције регулисања тржишта железничких услуга, у делу који се односи на надлежност из члана 121. став 1. Закона о железници, у извештајном периоду није било поднетих захтева за покретање поступка пред Дирекцијом, односно није било подносилаца захтева за доделу капацитета инфраструктуре, односно подносилаца захтева за приступ и пружање услуга у услужном објекту, који су сматрали да су неправедно третирани, дискриминисани или на било који други начин оштећени од стране управљача инфраструктуре и/или оператора услужног објекта.

Дирекција је по службеној дужности проверавала да ли Изјава о мрежи садржи дискриминаторне одредбе или ствара дискрециона овлашћења управљача инфраструктуре којима би се могли дискриминисати подносиоци захтева, у складу са чланом 122. став 7. Закона о железници.

У том смислу, Дирекција је пратила објављивање Изјава о мрежи, односно њихових измена, и то:

- Измене Изјаве о мрежи за 2022. годину, од 24. августа 2022. године;
- Измене Изјаве о мрежи за 2023. годину, од 31. јануара, 21. фебруара, 2. марта, 12. маја, 24. августа, 21. октобра и 27. децембра 2022. године;
- Изјаву о мрежи за 2024. годину објављену 21. октобра 2022. године, као и њену измену од 27. децембра 2022. године.

Друге активности Дирекције као регулаторног тела

Са аспекта европских интеграција, Дирекција је учествовала у низу активности усмерених на остваривање стратешког циља Републике Србије – приступање Европској унији. Представници Дирекције за железнице учествовали су у раду Преговарачке групе за транспорт – 14 и Преговарачке групе за трансевропске мреже – 21, у делу који се односи на железнички сектор.

Дирекција је учествовала у изради свих докумената из железничког транспорта која се односе на процес интеграције Републике Србије у ЕУ.

У 2022. години Дирекција је такође активно учествовала у раду Техничког одбора за железницу Транспортне заједнице.

Дирекција је учествовала на спровођењу закључка Владе у вези са припремом правних тековина ЕУ на српском језику и у оквиру тога стручни редактори из Дирекције вршили су стручну редактуру превода железничких прописа ЕУ достављених од стране Министарства за европске интеграције.

Дирекција је учествовала у раду Радне групе за стручну редактуру превода правних тековина ЕУ и сарађивала са Министарством за европске интеграције приликом анализе стручне редактуре превода прописа ЕУ и усаглашавања стручне терминологије из свог делокруга.

У току 2022. године, Дирекција је наставила са учешћем у активностима везаним за Пројекат модернизације железница Србије који је део десетогодишњег програма Светске банке, а чији је носилац Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (МГСИ).

С обзиром да је већ 2019. године Дирекција у сарадњи са Светском банком дефинисала неке од кључних области у којима јој је потребна помоћ у реализацији њених надлежности, ови захтеви су у међувремену обухваћени зајмом који је припремљен са МГСИ у оквиру институционалне компоненте која је саставни део прве фазе пројекта.

Прва фаза пројекта представља скуп компоненти укупне вредности од 125 милиона долара (102 милиона евра) који су припремљени у сарадњи са представницима Светске банке. Реализација пројекта ће се финансирати из кредита Међународне банке за обнову и развој (део групе Светске банке) и кредита Француске агенције за развој, где ће свака финансијска институција учествовати са 50% учешћа у кредиту.

Одбор Француске агенције за развој је у фебруару потврдио зајам, док је Одбор Светске банке потврдио зајам 18. марта 2021. године, чиме су стечени услови за потписивање споразума о зајму. Министарство финансија је потписало два споразума о зајму са наведеним финансијским институцијама 10. маја 2021. године.

Дана 11. јуна 2021. године Закон о потврђивању предметног споразума је усвојен од стране Владе Републике Србије и након тога исти је упућен у Народну скупштину Републике Србије. Споразуми су потврђени 6. јула 2021. године, чиме је званично отпочела реализација предметног пројекта. Део средстава прве фазе биће намењен техничкој помоћи Дирекцији као регулаторном телу, односно њеном институционалном јачању у циљу припреме за већи обим рада (у виду јачања капацитета, обука, итд).

Неке од кључних области у реализацији надлежности Дирекције које ће бити обухваћене овим пројектом су: успостављање регистара, контрола цена приступа инфраструктури, контрола приступа услужним објектима и систем управљања безбедношћу.

У току 2022. године тим за имплементацију пројекта Дирекције за железнице сарађивао је са представницима Светске банке на изради неопходних спецификација за реализацију пројектних активности. Израђена је, између осталог, потребна документација за расписивање

тендера за набавку консултантских услуга за потребе Дирекције за железнице у оквиру којих ће, између осталог, бити обезбеђене обуке из области процедура за контролу цена приступа железничкој инфраструктури и права путника.

5. ПРАВА ПУТНИКА

Законом о железници из 2018. године установљена је нова надлежност Дирекције да прима и разматра притужбе путника који сматрају да им је ускраћено право утврђено овим законом и даје мишљења и препоруке у конкретним случајевима.

У поступку по притужби путника или по службеној дужности, Дирекција може решењем утврдити мере за отклањање утврђене повреде у складу са Законом о железници и рок за спровођење утврђених мера. Кратак преглед поступака у 2022. години дат је у наставку:

1. Притужба због непоштовања реда вожње на станици Панчевачки мост. По наводима путнице воз за Батајницу кренуо је у 8:28 часова, иако по реду вожње креће у 8:30 часова.

На захтев Дирекције за изјашњење на наводе притужбе, железнички превозник „Србија Воз” а.д. је обавестио Дирекцију да се конкретни случај односи на рад отправника возова, те да не спада у надлежност превозника већ управљача инфраструктуре „Инфраструктура железнице Србије” а.д. У писменом изјашњењу које је „Инфраструктура железнице Србије” а.д. доставила Дирекцији наведено је да је извршен комплетан иследни поступак и да је на основу фотокопије саобраћајног дневника, изјаве отправника возова, увида у снимак са камера које су забележиле кретање предметног воза, утврђено да предметни воз није кренуо пре времена, већ на време, те да ће управљач инфраструктуре у наредном периоду предузети све мере у својој надлежности у циљу побољшања информисања путника о саобраћају возова путем информационог система АВИС, путем разгласа, као и у директној комуникацији са путницима којима је потребно дати одређене информације. Дирекција је прихватила као тачне наводе управљача инфраструктуре из разлога што је оценила да су изведени релевантни докази на околност кретања предметног воза по времену које је меродавно за потребе управљања саобраћајем, а које се не мора поклапати са временом који показују уређаји за показивање тачног времена које користе путници. Приказивање тачног времена, које се синхронизује са осталим уређајима за приказивање тачног времена подржава и обезбеђује Диспечерски телекомуникациони систем који учествује у вођењу

саобраћаја, и тим временом се руководе запослени на радним местима која непосредно учествују у управљању саобраћајем, укључујући и отправника возова. У том смислу, Дирекција је послала одговор подносиоцу притужбе.

2. Притужба путника на услове путовања железницом, јер у возу који полази из Инђије за Нови Сад једини тоалет у гарнитури није радио.

На захтев Дирекције, железнички превозник се писмено изјаснио на наводе путника, са објашњењем да је тоалет био исправан по поласку воза из полазне станице Нови Сад, али је у току вожње дошло до запушавања, те је био ван функције до станице Београд Центар, где су кондуктери успели да отклоне проблем. У наведеном допису превозник је такође навео да је путнику одговорио на предметну притужбу.

3. Три притужбе путника су достављене Дирекцији јер превозник „Србија Воз” а.д. није одговорио на њихов захтев за повраћај новца за возне карте купљене преко онлајн апликације на релацији Београд Центар-Нови Сад- Београд Центар.

На захтев Дирекције, железнички превозник се писмено изјаснио да је сагласан да се путницима изврши повраћај новца на име купљених возних карата, о чему је Дирекција обавестила путнике путем електронске поште.

4. Представка путника која се односи на услове путовања железницом на релацији Вршац-Београд, које су у надлежности „Србија Воз” а.д, а односе се на превелик број путника у возу и несавесно поступање кондуктера.

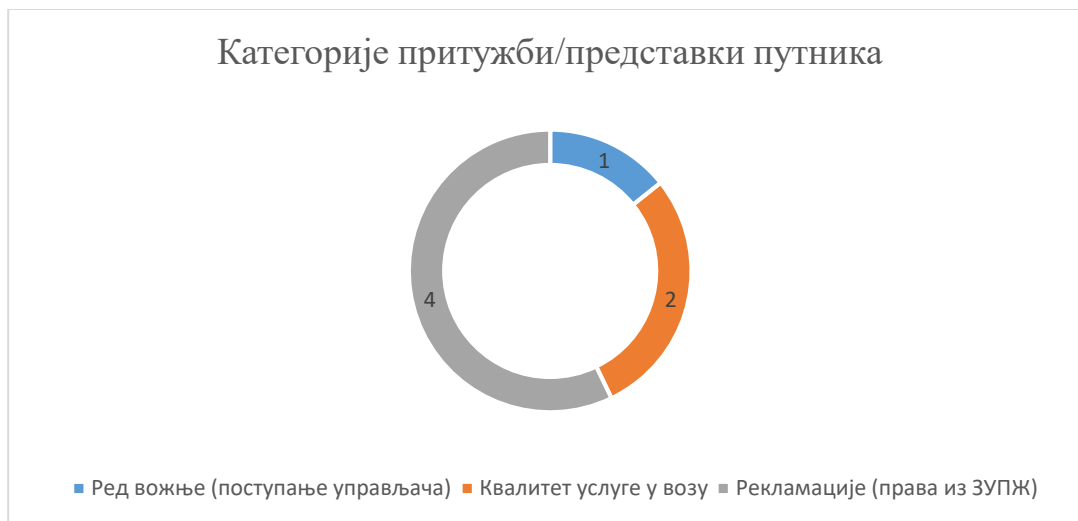
Дирекција је представку проследила железничком превознику на даљу надлежност, а на захтев Дирекције, железнички превозник је писмено обавестио Дирекцију да је утврђено да је био превелик број путника у возу и да кондуктер није прегледао и валидирао карте код свих путника у возу, због чега му је изречена мера умањења зараде по основу повреде радне обавезе, о чему је путник обавештен.

5. Притужба путница које су путовале на релацији Пожега-Бар, које наводе да су у току целог путовања стајале иако су имале резервацију, те захтевају да им се из тог разлога врати новац.

На захтев Дирекције, железнички превозник је обавестио Дирекцију да путнице имају право на повраћај новца на име плаћене резервације за 3 одрасле особе, о чему је Дирекција овоме обавестила подносиоце притужбе путем електронске поште.

У наставку је дат преглед поступака расподељених у односу на категорију:

Од укупно 7 поступака које је Дирекција водила у 2022. години поступајући као тело задужено за права путника, 4 случајева се односило на рекламације, односно захтеве за остваривање права из уговора о превозу и Закона о уговорима о превозу у железничком саобраћају, затим, 2 на квалитет услуге у возу што спада у одговорност превозника, и 1 случај на време поласка воза, односно реализацију реда вожње, што спада у одговорност управљача инфраструктуре.

У току 2022. године превознику „Србија Воз“ а.д. обратило се укупно 80 путника са захтевима за рекламацију у смислу права на основу уговора о превозу које се подносе превознику. Стопа одговора „Србија Воз“ а.д. износила је 100%, а просечно време одговора 13 дана (у складу са законским роком од 30 дана).

6. МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

IRG-Rail

У извештајном периоду настављене су активности Дирекције као члана међународне Групе независних регулаторних тела за железницу (Independent Regulators' Group – Rail, скраћено IRG-Rail). Дирекција је члан IRG-Rail-а од 2016. године. IRG-Rail (Independent Regulators' Group - Rail) је основан Меморандумом о разумевању потписаним 9. јуна 2011. године у Хагу, који поставља оквир за неформалну сарадњу независних регулаторних тела за железницу у циљу размене искустава и мишљења по кључним питањима која се односе на регулисање и развој конкуренције на европском железничком тржишту. Пленарном скупштином IRG-Rail руководе председавајући и ко-председавајући, који се бирају из реда чланова на годину дана. Функцију Секретаријата у вези са одржавањем Пленарне скупштине врши члан који обезбеђује председавајућег. У 2022. години председавао је руководиолац хрватског регулаторног тела НАКОМ.

У извештајном периоду, Дирекција је учествовала у раду Пленарне скупштине IRG-Rail-а, као и у раду Радне групе за праћење тржишта, Радне групе за приступ железничкој инфраструктури и Подгрупе за приступ услужним објектима. Подаци о железничком тржишту у Републици Србији, које је Дирекција прибавила у процесу праћења железничког тржишта, укључени су у Извештај међународне Групе независних регулаторних тела за железницу. У априлу 2022. године објављен је Десети извештај о праћењу тржишта IRG-Rail-а који се односи на 2020. годину, а обухвата податке које је доставила 31 држава чланица, укључујући и Србију. Извештај садржи годишњи преглед кретања на железничком тржишту и економских услова у железничком сектору и омогућује поређење података кроз време, као и сагледавање развоја конкуренције на европском железничком тржишту. Десето издање извештаја било је посебно фокусирано на анализу утицаја пандемије COVID-19 на железничко тржиште у 2020. години.

*Групу независних регулатора
IRG-Rail чини 31 независно
регулаторно тело за праћење
железничког тржишта.*

У оквиру својих активности везаних за чланство у IRG-Rail, представници Дирекције су учествовали на пленарним састанцима који се редовно одржавају два пута годишње. Пролећно заседање пленарне скупштине којим је председавао др Никола Поповић из хрватске регулаторне агенције за мрежне делатности, НАКОМ, одржано је 24. маја у Сплиту. Чланице IRG-Rail-a су се овом приликом бавиле актуелним дешавањима у железничком сектору, као и дешавањима унутар саме организације. На дневном реду били су, између осталог, извештаји о реализацији Програма рада за 2022. годину и планови за будуће активности. Поред наведеног Десетог извештаја о праћењу тржишта, непосредно пред састанак електронским путем усвојена је и Изјава о улози регулаторних тела у односу на објављивање описа услужних објеката на веб порталима. За позицију председавајућег у 2023. години кандидовало се немачко регулаторно тело Bundesnetzagentur на челу са др Анегрет Гребел и проф. др Карстен Оте.

Пленарно заседање – мај 2022.

Друго пленарно заседање у 2022. години одржано је 15. новембра у Дубровнику, такође у организацији НАКОМ-а. У фокусу овог састанка биле су цене приступа железничкој инфраструктури, односно модалитети обрачуна трошкова насталих директно као резултат саобраћања воза и њиховом применом у Европи. Радна група за накнаде је на ову тему израдила и представила документ под називом Преглед имплементације директних трошкова у Европи, док је Радна група за накнаде за услужне објекте као главни резултат свог рада у 2022. години припремила документ о накандама за струју вуче. Резултат рада Радне групе за приступ услужним објектима представљен је у документу Регулаторни приступ концепту индустријских колосека. На новембарском заседању шведско регулаторно тело Transportstyrelsen кандидовало се за позицију копредседавајућег у 2023. години како би председавање Групом независних регулатора железничког тржишта преузело у 2024. години.

Пленарно заседање – новембар 2022.

ОТИФ

Дирекција је, у складу са установљеном праксом реализације међународне сарадње са Међувладином организацијом за међународне железничке превозе (ОТИФ), као и одговарајућим државним органима из железничког сектора у региону, заједно са МГСИ и Министарством спољних послова, била активно укључена у сарадњу са овом кључном међувладином организацијом, што подразумева учешће у изради свих делова основне конвенције из међународног железничког саобраћаја, Конвенције СОТИФ, учествовање у раду свих стручних органа ОТИФ-а и извршењу наведене Конвенције, као што је вођење Националног регистра возила и сертификација лица задужених за одржавање возила (ЕСМ). У току 2022. године представници Дирекције су такође, заједно са представником МГСИ, активно учествовали у раду *ad hoc* Комисије за правна питања и међународну сарадњу. Ова Комисија основана је на период од три године (2021-2024) како би се бавила припремом нацрта измена и допуна Конвенције о међународним железничким превозима (СОТИФ), пружала правне савете на сопствену иницијативу или на захтев органа ОТИФ-а, промовисала и олакшавала функционисање и имплементацију СОТИФ-а, вршила оцену правних инструмената и доносила одлуке о сарадњи са другим међународним организацијама и удружењима.

Комисија је одржала своје пролећно заседање у 2022. години у Женеви од 4. до 8. априла. На овом заседању усвојен је Акциони план за израду Предлога дугорочне стратегије ОТИФ-а са роком завршетка у априлу 2024. године како би се одлука о усвајању Дугорочне стратегије донела на следећој Генералној скупштини. Једна од важних тема заседања у Женеви била је боље укључивање заинтересованих страна у рад организације. Циљ је да ОТИФ буде што транспарентнији и да се заинтересованим странама омогући да се укључе на сопствену иницијативу. У те сврхе *ad hoc* Комисија је усвојила Препоруку о укључивању заинтересованих страна у рад ОТИФ-а. Ова препорука подразумева да ће заинтересоване стране имати могућност

да понесу захтев и добију статус „регистроване заинтересоване стране“, што треба да допринесе ефикаснијој сарадњи, с обзиром да је то један од важних предуслова и за остваривање циљева саме Организације. На заседању су се, између осталог, разматрали интерфејси између царинских и транспортних прописа, као и потреба за евентуалним изменама одређених одредаба јединствених правила СИМ. Поред осталих, тема заседања била је и дигитализација у међународном транспорту, посебно дигитализација транспортних докумената у теретном саобраћају. Утврђено је да ће се активности везане за дигитализацију односити на праћење коришћења дигиталних транспортних докумената у железничком теретном саобраћају и примене СОТIF-а на та документа, као и разматрање могућности измене одређених одредаба у случају потребе.

Јесење заседање *ad hoc* Комисије за правна питања и међународну сарадњу одржано је у Лондону од 4. до 6. октобра 2022.

ОТIF – заседање ad hoc Комисије за правна питања и међународну сарадњу, Лондон 2022.

Једна од главних тема састанка и најважнијих задатака ове Комисије је израда дугорочне стратегије ОТIF-а која ће, између осталог, поставити оперативне циљеве Организације са намером да се допринесе хармонизацији постојећих различитих међународних железничких правних система, да се промовише примена СОТIF-а на што већем географском простору, као и да се настави развој правног оквира ОТIF-а узимајући у обзир иновације и технички напредак.

OTIF – заседање ad hoc Комисије за правна питања и међународну сарадњу, Лондон 2022.

У циљу јачања међународне сарадње и транспарентног укључивања заинтересованих страна у рад ОТИФ-а, међународним удружењима од значаја за железнички сектор, високошколским установама, универзитетским професорима, истраживачима и стручњацима у области железничког транспорта, омогућено је да добију статус регистроване заинтересоване стране ad hoc Комисије за правна питања и међународну сарадњу. Од усвајања препоруке којом се регулише овај статус на заседању у априлу 2022. године па до заседања у Лондону, овај статус добило је шест међународних удружења, један универзитетски професор и три стручњака за железнички транспорт.

Присутни представници такође су имали прилику да учествују у панел дискусијама на тему прописа о коришћењу електронског товарног листа и могућношћу коришћења преносивих транспортних докумената у железничком транспорту. Као увод у ову дискусију послужили су резултати истраживања на ову тему спроведених у јулу 2022. године међу државама чланицама ОТИФ-а.

САРАДЊА СА ДРУГИМ РЕГУЛАТОРНИМ ТЕЛИМА

Дирекција за железнице била је домаћин билатераног састанка са Агенцијом за регулисање железничког сектора Северне Македоније одржаног 29. септембра 2022. у Београду.

Иницијатива за успостављање ове сарадње веома је значајна, посебно имајући у виду значај Коридора 10 за обе државе.

На састанку је представљен правни оквир који уређује оснивање и делокруг Дирекције за железнице као тела надлежног за регулисање тржишта железничких услуга у Србији, унутрашња организација органа, са посебним акцентом на регулаторне послове, као и тренутно стање на железничком тржишту.

Када је у питању стање железничког тржишта у Северној Македонији, г. Боре Еркечов, директор Агенције за регулисање железничког сектора Северне Македоније, навео је да је њихов управљач железничке инфраструктуре такође у државном власништву. Ово предузеће интензивно ради на побољшању квалитета услуга на Коридору 10 о чему сведочи завршен огранак Коридора 10d за Грчку. Улажу се напори за успостављање саобраћаја између Грчке и Северне Македоније у нади да ће уродити плодом у току наредних неколико година. Поред тога, недавно је потписан уговор за израду друге етапе на Коридору 8 према Бугарској.

Северна Македонија имала је обавезу да до краја 2022. године у свој правни систем транспонује одговарајуће законодавство Европске уније, чиме ће се омогућити отварање железничког тржишта за приватне превознике и његово прилагођавање европским захтевима.

Након што су размењена досадашња искуства у раду два регулаторна тела, за учеснике је организована посета Плавом возу на Топчидеру.

Од 25. до 26. октобра Дирекција за железнице била је домаћин билатералног састанка са Агенцијом за железнице Републике Бугарске.

Овом приликом гост Дирекције био је извршни директор бугарске Агенције за железнице, г. Веселин Василев, заједно са сарадницима који руководе пословима тела за регулисање железничког тржишта и националног тела за безбедност. Састанку је присуствовао и г. Дејан Ласица из Транспортне заједнице. Циљ састанка био је унапређење међусобне сарадње ове две сродне институције, као и допринос унапређењу железничког саобраћаја између две земље посебно имајући у виду да се убрзо очекује почетак реконструкције пруге Ниш – Димитровград.

Представљајући уkratко стање на железничком тржишту, представници Бугарске истакли су да су се услови за отварање тржишта за приватне превознике у Бугарској стекли 2001. године доношењем новог Закона о железници који је омогућио раздвајање инфраструктуре од превоза, односно поделу националне железничке компаније на управљача инфраструктуре и превознике. У 2022. Бугарска је имала 18 лиценцираних железничких превозника, од којих 1 за превоз путника и 17 за превоз робе.

Представници су се током састанка бавили главним темама из делокруга рада оба органа, односно разговарали су о регулисању тржишта железничких услуга, правима путника, лиценцирању железничких превозника, безбедности железничког саобраћаја и интероперабилности железничког система. Било је речи и о издавању сертификата о безбедности и дозвола за возна средства са посебним освртом на процедуре које се у Бугарској, као земљи чланице Европске уније, спроводе од успостављања четвртог железничког пакета. Такође, размењене су информације и дати предлози у вези са Нацртом споразума о утврђивању граничне процедуре за железнички гранични прелаз Димитровград – Драгоман.

Састанак је закључен предлогом за установљавање оквира за сталну сарадњу између две институције, а све у циљу размене искустава у свим аспектима рада и унапређења железничког саобраћаја између Србије и Бугарске.

Након званичног дела састанка, за представнике је организована возња брзим возом „Соко“ на релацији Београд Центар – Нови Сад и посета Железничком музеју у Београду.

---

7. ЗАКЉУЧАК

У извештајном периоду настављен је развој конкуренције на железничком тржишту, с обзиром на то да се наставио тренд повећања броја железничких превозника заинтересованих за коришћење железничке инфраструктуре, односно пружање услуга превоза у железничком саобраћају, те да није било случајева да су подносиоци захтева за доделу капацитета инфраструктуре, односно подносиоци захтева за приступ и пружање услуга у услужном објекту, били неправедно третирани, дискриминисани или на било који други начин оштећени од стране управљача инфраструктуре или оператора услужног објекта.

Имајући у виду овакав развој железничког тржишта, као и предстојеће доношење Уредбе о методологији за утврђивање цена приступа јавној железничкој инфраструктури и пружање услуга, у складу са Уредбом о начину и модалитетима израчунавања трошкова који су настали као директан резултат саобраћања воза, у циљу стварања услова за квалитетније и ефикасније регулисање железничког тржишта, конкретно за потребе обављања послова контроле цена приступа, односно цена услуга, као и за послове праћења тржишта, прикупљање квалитетних података и њихову обраду, неопходно је додатно јачање административних капацитета Дирекције, како повећањем броја извршилаца на пословима регулисања железничког тржишта, тако и едукацијом запослених кроз сарадњу са искусним регулаторним телима земаља чланица ЕУ у оквиру различитих видова помоћи Европске уније и наменских зајмова инвестиционих банака, као што је зајам за реализацију Пројекта модернизације железница Србије.

Имајући у виду активности Републике Србије на ревитализацији железничког транспорта, очекује се интензивнији развој железничког тржишта у Србији, не само са аспекта повећања броја учесника на железничком тржишту, већ и са аспекта повећања обима превоза путника и робе у односу на друге видове саобраћаја, посебно у односу на друмски саобраћај.

В. Д. ДИРЕКТОРА

Лазар Мосуровић

I – 02 Број: 340-660/2023

У Београду, 20. јуна 2023. године